

Forskere: Dårligt helbred er ikke den primære grund til, at folk går på pension

INDLÆG

AUGUST 2025

Af Jacob Nielsen Arendt og Eskil Heinesen,
ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed

Med alderen får mange mennesker sygdomme og lidelser, der kan gøre det svært eller umuligt at passe et job. Men under halvdelen af dem, der siger farvel til arbejdslivet inden de fylder 60 år, gør det, fordi helbredet bliver dårligere, viser vores nyeste forskning.

For at undersøge sagen, har vi fulgt godt 2,9 millioner mænd og kvinder født mellem 1930-1975 på deres vej gennem arbejdslivet, og analyseret deres beskæftigelse og helbred efter 45-års alderen på tværs af køn og uddannelsesgrupper.

Viden om hvad der får folk til tidligt at vælge pensionisttilværelsen fremfor et aktivt arbejdsliv, er relevant for diskussionen om velfærdsstatens holdbarhed – særligt i disse år, hvor befolkningen bliver ældre, og der er fokus på at øge incitamenterne til at blive længere tid på arbejdsmarkedet.

I disse diskussioner er spørgsmål om helbred og arbejdsevne for den ældre del af arbejdsstyrken ofte fremme.

Beskæftigelsen falder mest blandt kortuddannede

Analysen zoomer blandt andet ind på beskæftigelse og helbred blandt de 45-59-årige – det vil sige personer, der både er for unge til efterløn og folkepension.

Her undersøgte vi, i hvor høj grad det, at en person forlader arbejdsmarkedet, skyldes, at hans eller hendes helbred er blevet dårligere, end det var tidligere.

I 45-årsalderen var omtrent 85 procent af de undersøgte årgange i job (flere blandt dem med lange uddannelser - færre blandt de kortuddannede), men beskæftigelsen falder gradvist med alderen.

Fra 45-59 år faldt beskæftigelsen med 4 procentpoint blandt kvinder og mænd med lang videregående uddannelse. Blandt kortuddannede, som ikke har nogen uddannelse ud over folkeskolen, var faldet 10,5 procentpoint blandt mænd og 12 procentpoint blandt kvinderne.

Zoomer vi ind på de kortuddannede, er det i 59-års alderen kun 67 procent af mændene og 56 procent af kvinderne, som stadig er i job.

Under halvdelen trækker sig på grund af helbredet

Når folk holder op med at arbejde længe inden den officielle pensionsalder, forbinder vi det typisk med nedslidning eller andre helbredsproblemer, der kan gøre det svært eller umuligt at passe et arbejde.

Men selv for gruppen under 60 år er det under halvdelen af de mænd, der stoppede med at arbejde, der gjorde det, fordi deres helbred blev dårligere efter 45-årsalderen, og under en tredjedel af kvinderne.

Det hører dog med til billedet, at en stor del af dem, der allerede som 45-årige havde betydelige helbredsproblemer, men som alligevel var i beskæftigelse, i højere grad trækker sig fra arbejdslivet - eksempelvis via førtidspension - efterhånden som de bliver ældre, også selv om deres helbred ikke forringes yderligere.

Forværring af helbred som årsag

Undersøgelsen er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen. Vi har udarbejdet et helbredsindex – et samlet mål for helbred baseret på oplysninger om den enkeltes hospitalsdiagnoser og køb af medicin på recept.

Kun diagnoser og medicin for sygdomme, som læger har vurderet, kan have betydning for at passe et arbejde, er medtaget i helbredsindexet. Har man mange sygdomme, reduceres ens helbredsindex mere, end hvis man har få.

Vores undersøgelse fokuserer på, i hvor høj grad forværringer af helbredet efter 45 år er årsag til, at folk holder op med at arbejde.

Og selvom det er tydeligt, at ændringer i helbred har betydning for beskæftigelsen – navnlig for kortuddannede – så viser vores resultater, at øgede helbredsproblemer efter 45 års-alderen ikke var den væsentligste årsag til faldet i beskæftigelse.

Det skyldes blandt andet, at en del alligevel bliver ved med at arbejde, indtil de kan få efterløn eller folkepension – også selvom deres helbred er blevet dårligere.

Forlader arbejdet så snart man kan få pension

Vores analyser viser samtidig, at dem med permanent dårligt helbred trækker sig tilbage tidligere, også selv om deres helbred ikke forringes yderligere.

Samlet set viser vores analyser, at mange forlader arbejdsmarkedet, når de kan få pension eller efterløn – også selv om deres helbred ikke er blevet dårligere end i de foregående år.

Mange ville derfor formentlig kunne fortsætte i arbejde, i takt med at alderen for pension sættes op. Men personer med dårligt helbred stopper oftere, så snart de har mulighed for det, selv om deres helbred ikke er blevet ringere.

En vigtig forklaring er nok, at helbredsproblemer kan mindske motivationen for at arbejde, selv om man stadig har arbejdsevne.

[Indsæt eventuelle overskrifter på andre artikler i dette format]